ToP

148

ToP | tlumočení překlad léto 2023 | ročník XXXI | ISSN 2336-8888

Obsah

Obrázek z obálky **4**

Rozloučili jsem se s dvěma kolegy a kamarády… **5**

Z translatologické bibliografie *I. Čeňková* **6**

Lucia Ruiz Rosendo & Jesús Baigorri-Jalón (eds.), Towards an Atlas of the History of Interpreting. Voices from around the world (recenze) *I. Čeňková* **7**

Jarní balíček JTP **10**

Úspěšné školení o marketingu na sociálních sítích pro tlumočníky *E. Jiráková* **12**

Obec překladatelů předáním anticeny Skřipec opět upozornila na prohřešky literárního překladu **13**

Vliv technologií v oblasti překladu a tlumočení *T. Svoboda* **16**

Moje vzpomínka na profesora Jařaba *A. Šourková* **18**

E-úkony na Moravě *(L. Bervidová, I. Maertens, P. Pham, P. Pilch, M. Surovčák)* **19**

O zkoušce ČZJ v Poslanecké sněmovně *(E. Jiráková)* **20**

Vyznamenání Českého červeného kříže pro JTP **21**

Záludnosti institutu trestního řízení v překladu do a z polského jazyka *K. Filgasová* **23**

Workshop „Hybrid Meetings: Preparation & Collaboration“ *H. Topercerová* **24**

Jeronýmský výlet do Brandýsa – duben 2023 *A. Šourková* **25**

Dvě valné hromady v Pardubicích **27**

Pozvánka na podzimní jeronýmský výlet *A. Šourková* **29**

Dále vyšlo, nebo vyjde… *A. Šourková* **30**

Software
Translation
Artwork
Recording

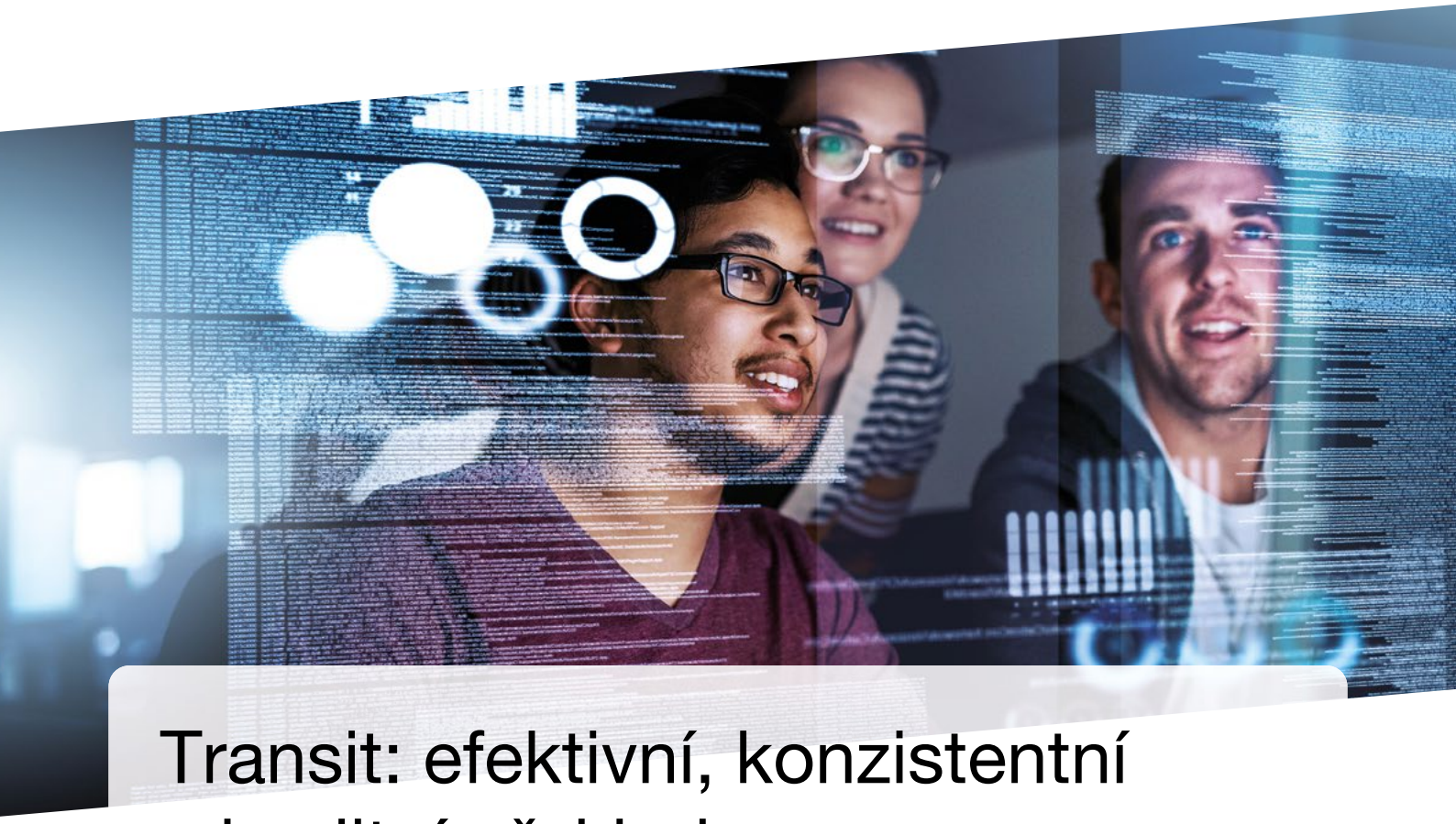

Transit: efektivní, konzistentní a kvalitní překlad

- Nižší náklady a menší časová náročnost na překlady a lokalizaci
- Rychlejší návratnost investice
- Pracovní platforma pro veškeré projekty v oblasti překladu a lokalizace ve všech formátech a ve všech jazycích
- Zajištění kontroly nad výsledky překladu a práce s terminologií
- Podpora standardních a výměnných formátů (např. pro projektové balíčky z SDL Trados, SDL WorldServer a MemoQ, XLIFF atd.)
- Flexibilní licenční modely (lokální licence, plovoucí licence, časově omezená licence, IaaS, SaaS)
- Celosvětová síť podpory
- Vysoká úroveň kvality překladu díky neustále dostupnému kontextu a terminologii
- Morfologická podpora pro více než 80 jazyků a jazykových variant
- Intuitivní práce s formátovacími znaky díky chytrému systému markupů
- Duální konkordantní vyhledávání jak ve výchozím, tak v cílovém jazyce
- Synchronizované náhledy pro všechny typy projektů
- Návrhy překladů z překladové paměti a systému strojového překladu ve stejném editoru
- Převod hlasového záznamu na text

www.star-group.net
praha@star-group.net
+420 233 355 377
+420 608 320 100

STAR Group
zal. 1984

Vývoj obsahu a software | Jazykové služby | Distribuce obsahu | Podpora digitalizace

Obrázek z obálky

JUDr. Katarzyna Krysztyniak, Ph.D., advokátka, absolventka PF UK, specializuje se na trestní a rodinné právo, členka kontrolní rady ČAK, místopředsedkyně výboru zákonné advokátní mlčenlivosti ČAK, členka sekce pro trestní právo ČAK, členka kontrolní komise Unie obhájců ČR a členka revizní komise Českého helsinského výboru, z. s., autorka článků pro časopisy Rodina a Právo a Rodinné listy nakladatelství Wolters Kluwer od roku 2019, jakož i článků s trestněprávní problematikou. Pracuje v jazyce českém, anglickém a polském. V květnu t. r. vedla v sídle JTP **Kurz Záludnosti institutu trestního řízení v překladu do a z polského jazyka**. Více na str. 23.

Rozloučili jsme se s dvěma kolegy a kamarády...

TATÍNEK ODEŠEL, ALE NEPŘÁL SI SMUTEK.
PŘÁL SI, ABYCHOM NA NĚJ VZPOMÍNALI S
ÚSMĚVEM, PÍSNÍ NA RTU A SKLÍNKOU
DOBRÉHO VÍNKA V RUCE...

RENÉ DURČÁK

Červen	Květen
29.	20.
1939	2023

Tímto vás tedy srdečně zveme, pokud budete mít chuť a čas, na sklínku nebo kávičku a drobné pohoštění.

Černé oblečení a smutek nechte doma, přijďte s úsměvem vzpomenout a přiťuknout si, na chvilku či na déle, jak kdo chce.

Kdy: 30.5. v úterý od 18:00 výše

Kde: K – centrum, sál č. 16 v přízemí, vchod C
Senovážné nám. 23
Praha 1

(jedná se o sídlo JTP – Jednotu tlumočníků a překladatelů, jejíž byl René zakladatelem.)

Pokud se vám to nehodí, nebo se na to necítíte, budeme rádi, když si na Reného připijete a vzpomenete jindy a jinde a třeba nám někdy pošlete fotku se vzpomínkou.

Moc prosíme o potvrzení vaší účasti na:
e-mail: jadur@seznam.cz nebo na tel.: 777 854 909

Dcera Jana, zeť Láďa, vnučka Adélka a bíglí pejsek Eda

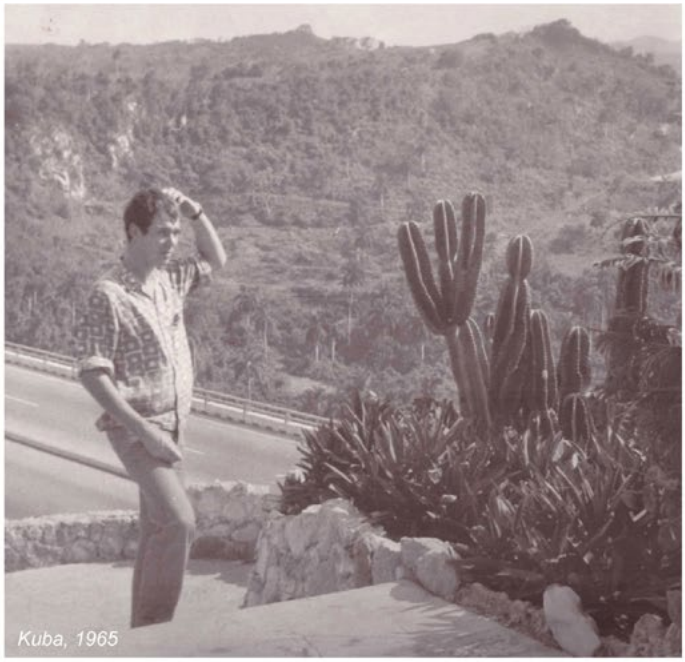

Odbíjí čtvrtá a noc má
už na kahánku...
Nespavost za mě dočítá
poslední stránku.

M. Uličný, Nervy v kýblu, Nová vlna, Praha 1990

5. června 2023 nad ránem
nás v necelých 81 letech navždy opustil

doc. PhDr. Miloslav Uličný

manžel, otec, bratr, dědeček, tchán, strýc,
romanista, překladatel, učitel, básník, kytarista, kamarád,
nositel Řádu za občanské zásluhy Španělského království
s hodností komtura.

Poslední rozloučení se bude konat
v pátek 16. června 2023 ve 12:50 hod.
v Ústřední obřadní síni v Praze na Olšanských hřbitovech.

Rodina

...a na našeho příznivce, pana profesora Jařaba, vzpomínáme na str. 18.

Z translatologické bibliografie

Babel, časopis Mezinárodní federace překladatelů FIT, roč. 68, č. 4, 2022. ISSN 0521-9744.

Ve čtvrtém čísle časopisu Babel z roku 2022 najdeme šest odborných studií, tentokrát zaměřených na problematiku překladu v tom nejširším slova smyslu. Všechny si postupně probereme.

V úvodním příspěvku Bakri Al-Azzana, Aladdina Al-Kharabsheha a Majeda Al-Qurana z Hašimitské univerzity v Jordánsku a Kuvajtské univerzity se věnují specifické kategorii eufemismů, jež nazývají v angličtině „euphemizers“. Zkoumají, jaké postupy se používají při překladech z jordánské arabštiny do angličtiny. V arabském jordánském originále platí zásada zmírňování a zjemňování negativně působících aspektů diskurzu, jsou zde dodržována stanovená pravidla slušnosti a vzájemného respektu, implicitní konverzační schémata, je aplikována vřelost a pohostinnost. Ve svém výzkumu zjistili, že překladatelé v takových případech postupují především pragmaticky, neutralizují, případně strategicky některé jevy vynechávají.

Druhá stať, jejímž autorem je Oliver Carreira z Pablo de Olavide univerzity (Granada, Španělsko), se zaměřuje na transkreaci neboli kreativní, tvůrčí překlad a zajímá ho, zda máme tento druh převodu chápat jako službu či strategii. Zpočátku uvádí přehled názorů řady současných translatologů, kteří zatím nemají na tento překladatelský přístup zcela jednotný pohled a vnímají jej spíše jako marketingový a reklamní nástroj či jako strategii, a to především v kreativních oborech jako je audiovizuální překlad, umělecký překlad ale třeba i lokalizace. Poté sám realizuje ad hoc sociálně kvalitativní studii mezi profesionály z oboru a zjišťuje, že i oni transkreaci vnímají jako strategii i jako službu.

Ve třetím článku autoři Chen Shukun, Xuan Winfred Wenhui a Yu Hailing ze tří čínských univerzit pomocí meta-analýzy a syntézy zdůrazňují význam systémové funkční lingvistiky pro translatologii a snaží se to prokázat na svém výzkumu vycházejícím ze 123 studií z dotazníkového elektronického šetření, z analýzy různých databází, jejich manuálního i automatizovaného zpracování.

Ve čtvrté stati Purificación Meseguer Cutillas z univerzity v Murcii (Španělsko) si vybral román Emila Zoly Země a snaží se rekonstruovat příběh tohoto francouzského románu ve frankistickém Španělsku prizmatem jeho dvou španělských překladů a popisuje, že tento kontroverzní Zolův román prošel v případě obou překladů jak autocenzurou, tak i širší cenzurou. V tehdejší katolické a zemědělské španělské frankistické společnosti nebylo totiž možné a vhodné ukazovat protináboženské cítění vesnického obyvatelstva, jako tomu bylo ve francouzském originále.

Pátý příspěvek je od Cui Ying a Wang Hui (Guandong University a Xian Jiaotong-Liverpool University). Autoři si pro svůj výzkum vybrali problematiku překladů filmových písní. Na základě předchozích výzkumů si stanovili hlavní faktory a parametry, jimž se chtějí věnovat. Zvolili celkem tři parametry: verbální, hlasový/vokální a vizuální. Jednotlivé parametry pak analyzují podrobněji, konkrétně na čínském překladu písně Amazing Grace (česky najdeme několik překladů názvu této písně podle interpreta / pozn. I. Č./: Už z hor zní zvon, nebo Už vím či Úžasná milost) z filmu Forever Young (česky uváděno jako Navždy mladý), aby ukázali, do jaké míry může být písňový překlad flexibilní a přitom respektovat tři výše uvedené parametry.

Poslední článek od Catariny Xavier z univerzity v Lisabonu láká čtenáře na překlad tabuizovaných slov v audiovizuálních dílech, respektive na překlad titulků. Autorka navazuje na předchozí výzkumy, pracuje následně s korpusem šesti profesionálně otitulkovaných zahraničních filmů v angličtině, jež byly vysílány v portugalské televizi, a snaží se jednotlivé postupy a strategie překladatelů kategorizovat, využívá přitom tzv. bottom-up a top-down přístup (analyzuje zachování tabuizovaných slov, použití slangu či jiných neformálních výrazů, vynechávky, adaptace a především neutralizace).

IVANA ČEŇKOVÁ, ÚTRL FF UK

Lucia Ruiz Rosendo & Jesús Baigorri-Jalón (eds.)

Towards an Atlas of the History of Interpreting. Voices from around the world

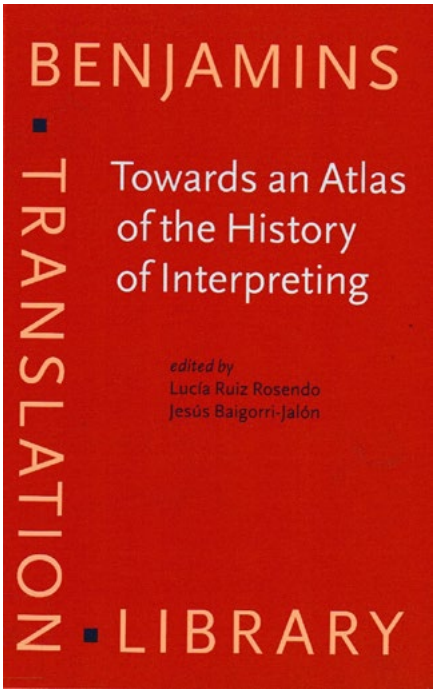

Lucia Ruiz Rosendo & Jesús Baigorri-Jalón (eds.), *Towards an Atlas of the History of Interpreting. Voices from around the world*
John Benjamins Publishing Company: Amsterdam/Philadelphia, 2023, 310 s., ISBN 978 90 272 1344 0.

Objemná publikace z prestižního nakladatelství John Benjamins Publishing Company měla být přirozeným výstupem z připravovaného mezinárodního sympozia *Research on the history of interpreting: Voices from around the world*, jež se mělo konat v Ženevě v říjnu 2020. Kvůli pandemii covid-19 však bylo sympozium zrušeno. Tato akce měla do jisté míry navázat na knihu *New Insights in the History of Interpreting*, jejímiž editory byli Jesús Baigorri-Jalón a Kayoko Takeda a která vyšla v roce 2016 jako výsledek prvního mezinárodního sympozia věnovaného čistě a pouze historii tlumočení, jež probíhalo v roce 2014 v Tokiu.

Editoři chystané knihy – *Lucia Ruiz Rosendo* a *Jesús Baigorri-Jalón* se rozhodli, že další tematickou publikaci přesto vydají, protože i když nás stále více zajímá především budoucnost, nejenom tlumočení, ale i celého lidstva a naší planety vůbec, mnohdy zejména v historii a minulosti najdeme řadu ponaučení a skutečností, které nám často pomohou objasnit i dnešní události a třeba i to, jakým směrem se bude dál vyvíjet tlumočení i celá tlumočnická profese.

Recenzovaná kniha má proto podobu jakéhosi zeměpisného tlumočnického atlasu a je rozdělena do dvanácti kapitol. První je úvodem celé publikace a vysvětlením, proč se editoři rozhodli pro *atlas*, pokrývající všechny světadíly, především pak ty, jež byly dosud opomíjeny (Afrika, Jižní Amerika, Východní Asie, ale i Austrálie či Pacifik) a to v různých vývojových a historických obdobích. Poslední, dvanáctá kapitola je naopak shrnutím všech předchozích, zdůrazňuje interdisciplinaritu, historickou genderovou tlumočnickou nevyváženost, heterogenitu statusu tlumočníků i jejich pracovních povinností, rozmanitost situací, ve kterých se ocitali a mnohdy jich i využívali či zneužívali. Opětovně zde vyvstává nutnost zamýšlet se nad minulostí, přítomností i budoucností naší tlumočnické profese a změnami, které se v průběhu staletí odehrály a stále odehrávají.

Podívejme se podrobněji na obsah jednotlivých kapitol tohoto rozsáhlého svébytného atlasu tlumočení.

Ve druhé kapitole od *Caroline Cuntil* (Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, France) se ocitáme na počátku 17. století na poloostrově Yucatán v tehdejším Novém Španělsku a prožíváme příběh mayského tlumočníka Dona Hernanda Uze, jenž měl podporovat vzpouru proti Donu Pedro Xiu, domorodému guvernérovi Tekaxu. Postupně se dozvídáme, že v té době zde existovaly tři kategorie tlumočníků, kteří zajišťovali kulturní a jazykovou mediaci v justičním systému nastoleném Španěly – jednak tzv. generální tlumočníci, jmenovaní pro zdejší královské soudy, jednak osobní tlumočníci španělských guvernérů a pak také tlumočníci, kteří neformálně pomáhali domorodcům při soudních řízeních. Rovněž se dočteme, jaké bylo jejich postavení ve společnosti.

Třetí kapitola od *Gertrudis Payàs* a *Fernanda Ulloa* (Temuso Catholic University, Chile) nás dovede do post-koloniálního Chile ve druhé polovině 19. století, kdy domorodí Indiáni – Mapučové – bojují za svá práva a území, které jim chtějí zabrat evropští a chilští farmáři a také nově vznikající města. Při komunikaci s úřady hovoří tito Indiáni jazykem Mapudungun (*mapučštinou*), a proto potřebují tlumočníky. Těmi jsou buď bilingvní Mapučové, nebo míšenci. Autoři této kapitoly přibližují čtenářům osudy některých

konkrétních rodin tlumočníků, jejich tlumočnické strategie i chování, jakož i dominantní postavení různých skupin obyvatel podle používaných jazyků.

Čtvrtá kapitola od *Marcose Sarmiento Pérez* (Univerzita v Las Palmas de Gran Canaria) popisuje roli tlumočníků a jejich práci ve funkci jazykových mediátorů v Africe během portugalských dobyvatelských tažení a kolonizace zabraných území v letech 1415–1600, a to od Ceuty přes Gibraltar až po Mogadišu a Africký roh. Seznamuje nás s různými historickými kontexty a scénáři, ve kterých se tito tlumočníci pohybují, s jejich statusem i odměnami, jež za svoji práci dostávají. Roli *lingua franca* zde má často arabština. Ta je do jisté míry přítomná i v samotném Portugalsku, a proto je řada členů této komunity bilingvní a ovládá právě i portugalštinu. Portugalci si také cíleně vybírali mezi místním obyvatelstvem vhodné kandidáty, které posílali studovat do Lisabonu, aby pro ně pak pracovali jako tlumočníci.

V páté kapitole od Tamba M'bayo (West Virginia University) zůstáváme ještě na africkém kontinentu a tak si tentokrát přečteme o domorodých muslimských tlumočnících v Senegalu, kteří v letech 1850–1920 zprostředkovávali komunikaci mezi francouzskými kolonizátory a místními Afričany. Je zde popsáno, jaké měli do značné míry výsadní postavení v systému francouzské koloniální administrativy a v jaké paradoxní situaci se často ocitali, když pracovali pro ne-muslimský režim a zároveň se snažili zachovat si svoji islámskou identitu a autonomii.

V šesté kapitole se spolu s *Kayoko Takeda* (Rikkyo University, Japonsko) přesuneme do Japonska v období druhé světové války (1941–1945) a poté do let 1945–1952, kdy bylo Japonsko pod kontrolou spojeneckých vojsk, z nichž největší vliv měly Spojené státy. Tlumočení většinou zajišťovali křesťanští misionáři a jejich děti, Američané a Kanaďané, kteří se na začátku války vrátili z Japonska domů a pracovali během války jako tlumočníci, překladatelé, učitelé jazyků, ale i jako informátoři pro spojenecké výzvědné služby. Po válce pak mnozí z nich opět odjeli do Japonska a pomáhali zde také s tlumočením. Autorka se zamýšlí nad jejich rolí, která zahrnovala nejenom jazykovou mediaci, ale i obchodní kontakty, diplomatická jednání, práci pro vojenské zpravodajství a řešení různých konfliktů.

Sedmá kapitola od *Shi-chi Mike Lan* (National Chengchi University, Tchaj-wan) popisuje příběh tchajwanských vojenských tlumočníků po roce 1941. Tchajwanci, kteří byli podrobeni japonské koloniální nadvládě v letech 1895–1945, ovládali jak japonštinu, tak čínštinu i malajštinu, a proto během 2. světové války působili často jako tlumočníci. Po válce se osmnáct tchajwanských tlumočníků ocitlo před britským vojenským soudem a bylo souzeno jako váleční zločinci, protože prý se skrze své tlumočnické aktivity přímo zapojili do válečného konfliktu. Kapitola se věnuje pracovním podmínkám těchto tlumočníků a ukazuje, jakým způsobem těmto tlumočníkům „kolonizovaným v konfliktu" byla dávána disproporčně za vinu jejich jazyková mediace mezi zúčastněnými stranami.

S osmou kapitolou od *Laury Rademaker* (Australian National University) se stěhujeme do Austrálie a Pacifiku a přečteme si opět o domorodých tlumočnících, kteří zejména v Severním Teritoriu Austrálie a okolních ostrovech pomáhali křesťanským misionářům. Jsou zde uváděni konkrétní tlumočnice a tlumočníci, kteří takto šířili nejenom náboženství, ale i osvětu. Zároveň skrze tlumočení do jazyka původních domorodých obyvatel upevňovali spirituální pouto s krajinou a svými předky.

V deváté kapitole od *E. Natalie Rothman* (University of Toronto) se pomalu vracíme skoro do Evropy, konkrétně do Istanbulu v létě roku 1660, kdy skupina čítající devět dragomanů (diplomatičtí tlumočníci a překladatelé), pracujících zde pro Benátské diplomatické zastoupení, sepsala a podepsala dopis, v němž se oznamuje, že zastavují svoji práci, dokud jim nebude vyplacena jejich zadržovaná mzda za uplynulých pět let. Tito tlumočníci založili dokonce jakousi tajnou dohodou či unii (*unione*), aby měli silnější vyjednávací pozici a nemohla proti nim být použita kárná opatření. Postupně se však jednotný postoj všech devíti tlumočníků začíná drolit a autorka popisuje, jak se celá situace a rivalita mezi jednotlivými dynastiemi tlumočníků vyvíjela.

V desáté kapitole od *Michaely Wolf* (Univerzita ve Štýrském Hradci) se ocitáme již ve 20. století a to přímo v Evropě: jednak v první světové válce, poté v interbrigádách během Španělské občanské války a nakonec v nacistických koncentračních táborech. Tam všude rovněž působili tlumočníci, kteří sepisovali své paměti, anebo o nich najdeme zmínky a informace v dobových materiálech. Je to v těchto vypjatých válečných situacích vždy specifická kategorie tlumočníků, jež autorka uvádí jako „anti-hrdiny" a snaží se je ve své kapitole charakterizovat a analyzovat, do jaké míry jejich subjektivně pojaté autobiografie umožnily lépe pochopit celý tento dynamický historický proces.

Jedenáctá kapitola, jejíž autorkou je *Hilary Footit* (Institute of Languages, Cultures and Societies, Londýnská univerzita), se zajímá o osudy místních tlumočníků během konfliktu v Afganistánu, respektive zejména poté, co se armády jednotlivých států NATO zapojených do této několikaleté vojenské operace stahovaly ze země, a afgánským tlumočníkům, kteří pro ně celá léta pracovali, nezajistili žádnou politickou ochranu a nenabídli žádné privilegovanější podmínky pro získání azylu pro ně i pro jejich blízké, natož vhodné pracovní uplatnění, jež by využilo jejich bohatých jazykových i interkulturních zkušeností.

Publikace je k dispozici prezenčně v knihovně Ústavu translatologie FF UK.

IVANA ČEŇKOVÁ, ÚTRL FF UK

Novinky Nakladatelství Academia

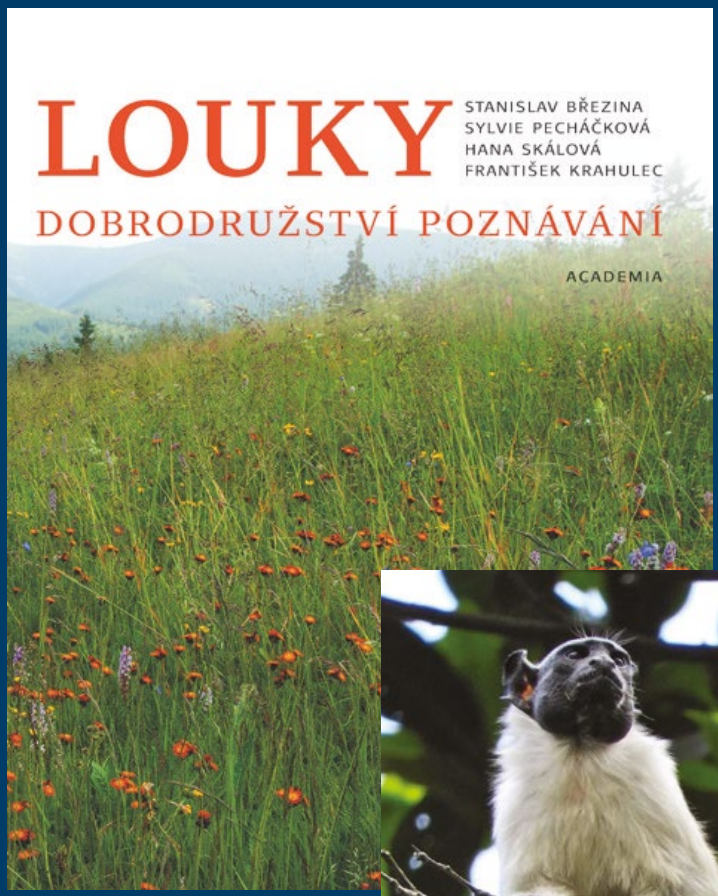

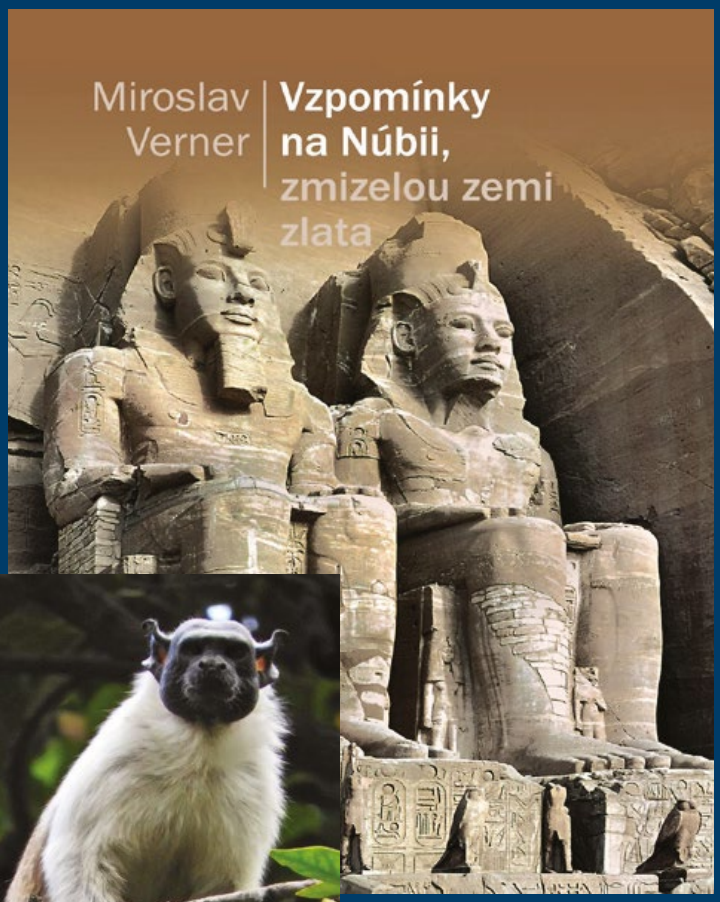

www.academia.cz

ACADEMIA NAKLADATELSTVÍ

JARNÍ BALÍČEK JTP 2023

Letošní Jarní balíček proběhl 15. dubna a to hybridně – prezenčně i online. Zahájila jej předsedkyně JTP **Amalaine Diabová** a poté předala slovo místopředsedkyni JTP a předsedkyni Odborového svazu JTP **Editě Jirákové**. Ta pak celý program moderovala.

O prezenci se staraly a informace podávaly kolegyně **Ray Tereza Georgi**, Ája Šourková a **Amalaine Diabová**, za klávesy a kabely zvukového a vysílacího centra zasedli **Lukáš Klimeš** a **Andreas Weber**.

První vystoupila kolegyně **Hana Marciniak** a v diskusi o cenotvorbě se věnovala těmto tématům a otázkám: *Jako podnikatelé na volné noze si své ceny určujeme sami. Každá zakázka je jiná. Každý máme jiné ekonomické potřeby. Co o vaší značce vypovídají vaše ceny? Jaké faktory mají vliv na vaše ceny? Jak nacenit jednotlivé typy projektů? Jak o tom mluvit se zákazníky?*

Dále **Libor Nenutil** hovořil o prezentaci na sítích. *Sociální sítě využíváme tak nějak všichni. Jak je můžeme jako tlumočníci a překladatelé využívat, abychom zde našli klienty? Jak ze žrouta času udělat zdroj referencí, zakázek a networkingový nástroj?*

Po přestávce s občerstvením **Amalaine Diabová** vyhlásila Soutěž JTP o nejlepší diplomovou / bakalářskou práci v oboru translatologie (SOUND).

Denisa Lachmanová z kruhu vzdělávání České komory tlumočníků znakového jazyka uvedla téma Supervize a také své kolegyně **Jitku Bačákovou**, **Terezu Holoubkovou**, **Kateřinu Menhartovou** a **Barboru Štikovou**, které na dané téma hovořily i tlumočily do ČZJ. *Typy supervize: jazyková supervize a psychohygiena, jak se učí supervize, intervize, zpětná vazba na ÚJKN FF UK, jaká je situace v praxi?*

Poslední přednášející byla **Kateřina Středová.** Srovnala funkce a specifika nástrojů CAT RWS/SDL Trados Studio a Phrase (dříve Memrource) a jejich výhody, nevýhody, vychytávky a spolu s posluchači položila otázky a hledala na ně odpovědi: *uvažujete o pořízení nějakého nástroje CAT nebo o přechodu od jednoho dodavatele k jinému? Pracujete spíš online, nebo offline? Chcete využívat posteditaci strojového překladu nebo vás zajímá spíše lokalizace softwaru či webových stránek? Srovnání dvou z nejrozšířenějších nástrojů – RWS Trados Studio (dříve SDL) a Phrase (dříve Memsource) – vám může pomoci v rozhodování, který z nich by pro vás mohl být v dané situaci užitečnější.*

Hanna Marciniak

Jednota tlumočníků
a překladatelů

Sociální sítě
pro tlumočníky a překladatele
LIBOR NENUTIL
Edita Jiráková

Edita Jiráková

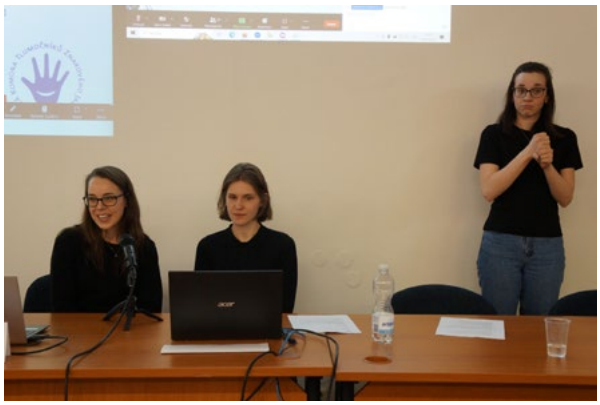

Kateřina Středová

Úspěšné školení o marketingu na sociálních sítích pro tlumočníky

V rámci nedávno pořádaného Jarního balíčku JTP, který se konal jak prezenčně, tak i online, zazněla řada velmi zajímavých témat. Jedním z klíčových byla přednáška Libora Nenutila, člena ASKOT, přidružené a spřátelené organizace JTP. Ve své prezentaci se zaměřil na zásady tvoření a sdílení příspěvků na sociálních sítích z pohledu profesionálního tlumočníka.

Věnoval se nejen základním principům tvorby obsahu a jejich sdílení na sociálních sítích, ale také otázkám dodržování etických standardů a tlumočnické mlčenlivosti, psychohygieny a efektivní organizace času. Účastníci Jarního balíčku získali řadu cenných informací o tom, jak správně napsat úspěšné příspěvky na sociálních sítích a také o významu samotné komunikace tlumočníků a překladatelů na online platformách. To vše primárně s ohledem na představení tlumočnických/překladatelských služeb široké veřejnosti a potenciálním zadavatelům.

Posluchači ocenili jeho vhled do problematiky a především praktické tipy, jež mohou okamžitě aplikovat ve své práci. V dotazníku, který následně účastníci vyplňovali, byla Liborova prezentace, spolu s přednáškou kolegyně Hanny Marciniak o cenotvorbě, zařazena mezi nejlepší.

Z odpovědí jasně vyplynulo, že nejdůležitější bylo užitečné, praktické a motivující zaměření prezentace.

Respondenti opakovaně vyjádřili přání, aby Libor Nenutil pokračoval v popularizaci tohoto důležitého tématu. Zazněla slova uznání: „Děkuji za skvělé tipy! Myslím, že se podařil super ročník. Ďakujem za užitočné tipy do praxe.“

Jarní balíček JTP tak přinesl nejen zajímavé a kvalitní prezentace, ale také vytvořil příležitost pro výměnu zkušeností a navázání nových profesních kontaktů. Účastníci se tak mohli inspirovat a prohloubit své znalosti v oblasti marketingu na sociálních sítích, což jim pomůže v jejich podnikatelské činnosti „volnonožců“, při jejich prezentaci na sociálních sítích a v komunikaci se širokou veřejností i potenciálními klienty.

Za JTP chci především poděkovat za příležitost k profesnímu setkávání a ochotu členů Askot předávat své zkušenosti mnohým kolegům a kolegyním.

EDITA JIRÁKOVÁ
členka ASKOT a místopředsedkyně JTP

Obec překladatelů předáním anticeny Skřipec opět upozornila na prohřešky literárního překladu

(Tisková zpráva OP ze dne 12. 5. 2023)

Obec překladatelů, která sdružuje literární překladatele a překladatelky, dnes na veletrhu a festivalu Svět knihy předala tradiční anticenu Skřipec. Tou se snaží dlouhodobě poukazovat na problematické jevy v oblasti literárního překladu a překladatelskou i nakladatelskou praxi tím kultivovat. Letošní Skřipec putoval hned ke dvěma nositelům: Academia ho dostala za loňské vydání knihy Janka Poliće Kamova *Vysušená kaluž* (překlad Jaroslav Geraskov Otčenášek), nakladatelství Fortuna Libri Publishing pak za rovněž loni vydaný překlad Orwellovy *Farmy zvířat* (překlad Jana Middleton).

„Skřipec chce upozorňovat na závažné problémy překladatelské a nakladatelské praxe, které by mohly vést k poklesu kvality českého literárního překladu, pokud by se neřešily. Smyslem udílení Skřipce není skandalizovat chyby nebo zesměšňovat autory konkrétních překladů. Chybují všichni překladatelé, ale správně provedená redakce by měla přispět k odstranění chyb," vysvětluje Anežka Charvátová, předsedkyně Obce překladatelů. „Nechceme střílet do vlastních řad, snažíme se upozornit i na nedostatečně kvalitní redakční práci, která bývá často důsledkem finančních tlaků na

překladatele, redaktory i nakladatele. Letos Skřipec poukazuje i na neetické využívání starších překladů porušující autorská práva často již zesnulých překladatelů," dodává A. Charvátová.

O udělení anticeny letos rozhodovala porota ve složení Šárka Grauová, Kateřina Krištůfková a Ladislav Nagy. Ta posuzovala doporučení a návrhy zaslané Obci překladatelů.

V případě románu Vysušená kaluž porotci konstatovali, že překlad chybuje v oblasti slovní zásoby: překladatel hřeší na podobnost některých českých a chorvatských slov a překládá je chybně, což vede k věcné nesprávnosti překladu (například „patos" znamená „podlaha", „lumpacija" není lumpárna, ale „pařba", „crni dani" jsou spíše „těžké časy" než „černé dny", „dvojica" není „dvojice", ale „dva muži", „prvu joj se približi" znamená „první noc se s ní pomiluje", nikoliv „první noc se k ní přiblíží", atd.). Dále překlad nerespektuje odlišnosti v chorvatských a českých větných vazbách a projevuje nedostatek citlivosti pro českou frazeologii i stylové polohy jednotlivých výrazů. Chorvatský modernista Kamov je přitom brilantní autor, jenž staví efekt své prózy na jemné ironii a stylistických nuancích. Porota při svém rozhodování přihlédla i k dalším okolnostem, které vydání knihy provázejí: autor překladu vyučuje další generace odborníků na FF, prestižní nakladatelství Academia je součástí akademické sféry, kniha byla podpořena grantem Ministerstva kultury ČR.

Druhý Skřipec se porota rozhodla udělit Janě Middleton a nakladatelství Fortuna Libri za porušení etických norem a autorského práva. Přestože nakladatel dílo prezentuje jako nový překlad, jedná se pouze o dílčí, avšak nepřiznanou úpravu staršího

překladu Gabriela Gössela. Překlad obsahuje dlouhé totožné pasáže, jinde došlo jen ke změně slovosledu nebo nahrazení některých slov synonymem. Překladatelka Jana Middleton v textu ponechala, slovy zákona, „jedinečné výsledky tvůrčí činnosti" svého předchůdce, ať už šlo o řešení vynalézavá, nebo chybná.

„Vzhledem k tomu, že autorská práva na díla George Orwella vypršela na konci roku 2020, bylo jen otázkou času, než se na trhu začnou objevovat jeho knihy v nejrůznějších vydáních. Od jara 2021 do léta 2022 toto dílo vyšlo nejméně v pěti různých překladech. K jistému zisku přispívá i to, že zmíněná próza je zařazena do školní četby," konstatovala porota.

Nakladatelství Fortuna Libri dostupnosti orwellovských děl využívá hojně: v roce 2020 vydalo román 1984 ve starém překladu Evy Šimečkové, v roce 2022 Válečný deník (kde uvádí jako „Translation © Gabriel Gössel – dědicové %DILIA" – přičemž ovšem agentura DILIA dle svých webových stránek G. Gössela jako zastupovaného autora nevede, snad jde o nedorozumění). Po Gösselově překladu, který již byl na trhu, nakladatelství nepřiznaně sáhlo prostřednictvím Jany Middleton i teď.

Posudky na zde uvedené překlady a další informace o anticeně Skřipec najdete na stránkách Obce překladatelů http://www.obecprekladatelu.cz/anticena-skripec.htm

Letos byl Velký sál, v němž se odehrávalo i vyhlašovaní anticeny Skřipec, umístěn do venkovního hlediště u Křižíkovy fontány. Počasí bylo milostivé, tak to vyšlo (foto 1). Předsedkyně Obce překladatelů Anežka Charvátová program zahájila (foto 2) a členky poroty Šárka Grauová a Kateřina Krištůfková (foto 3) hovořily o práci poroty a hodnocených titulech, ukázky z překladů byly promítány na velké obrazovce. Skřipec si za nakladatelství Academia přišel převzít ředitel Jiří Padevět (foto 4). Postavil se k problému čelem – za nakladatelství se omluvil, chybný překlad neměl vyjít a také již není k dostání, od knihkupců jej sami stáhli. Kdo si knihu koupil, může ji buď vrátit a dostane peníze zpět, nebo vyměnit za jinou publikaci. A ještě dodal, kde jsou na veletrhu vystaveny ty dobré knihy nakladatelství Academia. Za obé byl odměněn zaslouženým potleskem.

Návštěvníci veletrhu mohli mimo obvyklé záplavy knih všeho druhu vidět i vzácný úkaz – věž s hodinami, snesenou v rámci celkové rekonstrukce ze střechy Průmyslového paláce (foto 5).

foto **OP** a **PK**

KNIHA FILMU

Kniha rozebírá nejzásadnější díla světové kinematografie a odpovídá na otázky, které si kladou všichni milovníci filmů. Je nabitá nejen informacemi, ale i filmovými plakáty, infografikou a ikonickými scénami. Rozebírá hlavní postavy, zápletky, skryté myšlenky i způsoby, jakými daný film formoval kinematografii a společnost. Věnuje se rovněž známým hercům i režisérům.

Váz., 352 stran, barevná publikace, 19,5 × 23,3 cm

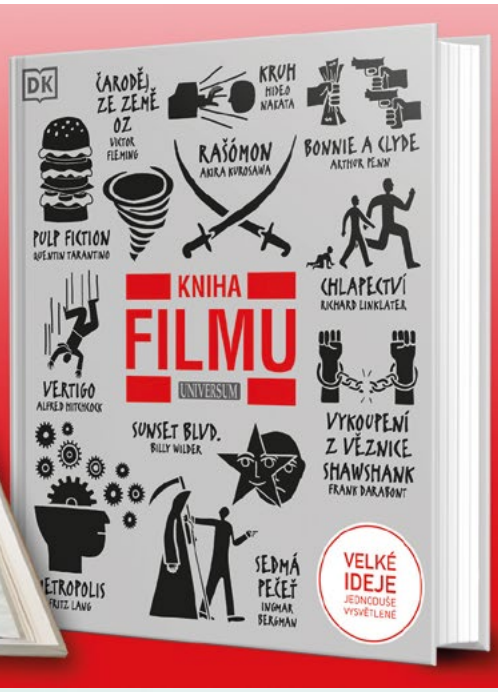

Kerrie-Anne Bradleyová

CVIKY PŘI PRÁCI

Ať už pracujeme doma, nebo v kanceláři, většina z nás tráví stále více čas u u stolu. Na pravidelné protahování přitom zapomínáme. Bolesti zad, ramen a šíje, migrény, ale i problémy s trávením mohou být způsobeny příliš dlouhým sezením. Cviky při práci vás udrží v pohybu během pracovního dne a pomohou vám zlepšit držení těla, posílit střed a zvýšit flexibilitu. Získejte ty správné návyky, které vás budou nejen bavit, ale pomohou vám zbavit se bolestí a ztuhlosti!

Brož., 216 stran, čb. fotografie, 14,5 × 20 cm

L. Jarkovská, K. Lišková

FEMINISTKOU SNADNO A RYCHLE

Socioložky Lucie Jarkovská a Kateřina Lišková alias Duo docentky napsaly knihu, která nabízí vtipné a trefné příspěvky do debat s rodinou i přáteli, jež vám pomůžou zůstat nad věcí a nabídnou podněty k zamyšlení. Knihu provází ilustrace a komiksové stripy výtvarnice Leny Vítkové.

Váz., 232 str., barevné il., 14,5 × 20,6 cm

Vliv technologií v oblasti překladu a tlumočení

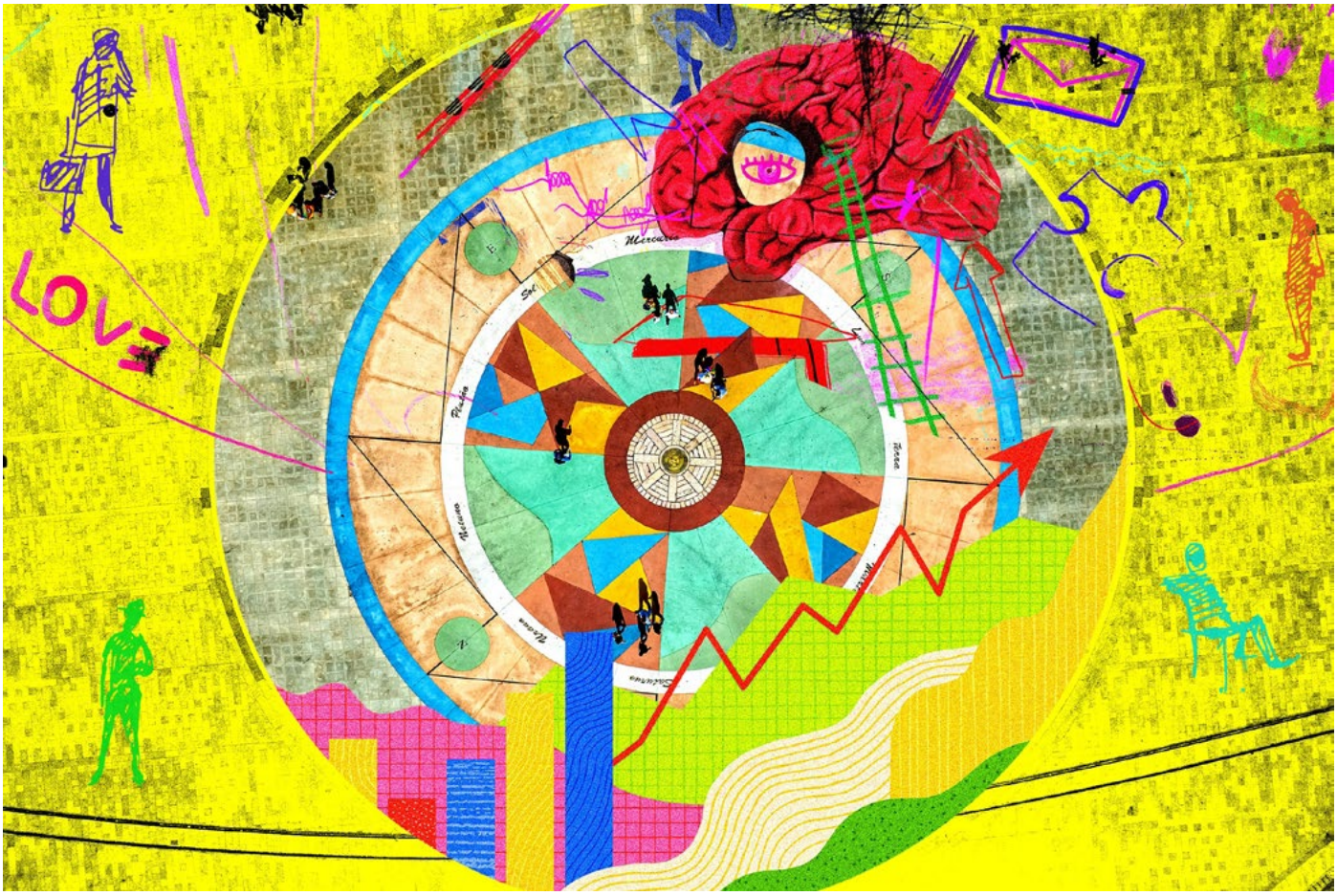

Redaktorka časopisu E15 se na JTP obrátila s několika dotazy, týkajícími se vlivu technologií na naše profese. Odpověděl ji Tomáš Svoboda, ředitel *Ústavu translatologie FF UK* a člen *Výkonného výboru JTP*.

Z pohledu ÚTRL

Zaznamenáváte, že by zájem o překladatele klesal? Obáváte se případně takové změny v budoucnu?

Pokud je otázka míněna tak, zda pozorujeme snížení zájmu o obor, tak bych řekl, že se spíše jedná o stagnaci, náš ústav zaštiťuje obory mezikulturní komunikace (překlad a tlumočení zároveň) v bakalářském stupni studia a zvlášť překladatelství a tlumočnictví v magisterském stupni. Tyto studijní programy lze studovat v několika světových jazycích (společně s češtinou), a to angličtina, němčina, francouzština, ruština, španělština. A mezi těmito jazyky jsou podstatné rozdíly, přičemž počty uchazečů se liší spíše v závislosti na tom, jak jsou dané cizí jazyky zastoupené na základních a středních školách, než že by mezi uchazeči klesal zájem z důvodu obavy, že absolvent nenalezne uplatnění. Uplatnění našich absolventů je totiž mimořádně dobré. Naše obory ale oslovují zejména ty uchazeče, kteří mají zájem o jazyky, jsou jimi fascinováni, a kromě toho u nás oceňují zaměření na praxi. Takový uchazeč či uchazečka bude těžko hledat jinde, když jsou jazyky jeho „srdeční záležitostí“.

Do budoucna k určitému snížení zájmu o obor překladatelství/tlumočnictví může dojít, protože jak uchazeči sami, tak jejich rodiče (kteří o volbě školy pro svoje děti spolurozhodují) mohou z mediálního diskurzu nabýt dojmu, že obor nemá budoucnost. To je ale nepodložené. Kvalitní překladatelé a překladatelky a tlumočníci a tlumočnice budou stále zapotřebí. Co se mění, je jen míra zapojení technologií. A o nich se studenti při studiu dozví ty nejnovější informace. Pro zájemce o jazyk i technologie je takové studium nyní ještě zajímavější.

Z pohledu JTP

Zaznamenáváte, že by zájem o překladatele klesal? Obáváte se případně takové změny v budoucnu?

Nemáme signály o tom, že by zájem o služby profesionálních překladatelů klesal. Ze zahraničních výzkumů

vyplývá, že poptávka po překladech setrvale narůstá. Od zadavatelů v ČR pak víme, že je někdy obtížné najít profesionála, který dobře rozumí výchozímu jazyku, vyzná se v daném oboru a kromě toho umí dobře zacházet s češtinou. V současné době nenastává to, že by programy nahrazovaly překladatele, ale jsme svědky toho, že se stále více nabízí či poptává tzv. posteditace strojového překladu, čili důkladná kontrola toho, co strojové překladače produkují, aby výsledek byl srovnatelný s překlady, které vyhotoví člověk. Po rychlém nárůstu zájmu o tyto služby ale i zde aktuálně zaznamenáváme spíše stagnaci.

Představa, že stroj vše přeloží a následně se jen „ladí stylistika", jsou iluzorní, popřípadě z hlediska řízení rizik velmi nebezpečné. Strojový překlad totiž dělá hrubé významové chyby. Uveďme si pár příkladů s češtinou a angličtinou:

Originál: „Zuzana Čaputová arrived at the meeting. The Slovak president mentioned that the meeting was fruitful."

Překlad: „Na jednání dorazila Zuzana Čaputová. Slovenský prezident zmínil, že setkání bylo plodné." (Aktuálně, jak známo, má Slovensko prezidentku.)

Anebo u jiného systému: „The German chancellor mentioned that the meeting was fruitful." – přeloží se jako: „Německá kancléřka uvedla, že jednání bylo plodné." (Aktuálně, jak známo, má SRN kancléře.)

Originál: „Vehicles may be charged on the highway." – Automatický překlad: „Vozidla mohou být zpoplatněna na dálnici." V originále jde ale o dobíjení, nikoli o poplatky.

Nejenže si „vymýšlí" tak jako ChatGPT – takže v překladu se objeví informace, které nejsou v originálu, ale také některé informace – zejména ze složitějších souvětí – vypouští. Někdy také zdvojuje již řečené informace. V tomto směru šíření systémů LLM – jako je ChatGPT – vítám, protože si uživatelé můžou vyzkoušet, jak tyto technologie „fabulují" (vývojáři neuronových sítí někdy mluví o „halucinování"). Když si to uživatel uvědomí na systému LLM, který pracuje s textem v jednom jazyce, pak bude třeba mnohem opatrnější v přístupu k systémům strojového překladu, které fungují podobně, jen s dvojjazyčnými texty.

V jakém „oboru" (omluvte toto laické pojmenování) případně očekáváte pokles zájmu, ať se to již týká titulkování, překladů textu, úředních překladů a další?

Pokud jde o obory či specializace, větší rozšíření strojových překladů lze očekávat tam, kde hrozí menší riziko při selhání takového systému. I titulky lze automaticky překládat a obdržet žalostné výsledky, totéž platí o úředních překladech. Záleží spíše na tom, jakou míru rizika je zadavatel ochoten podstoupit. Riziko pak může mít podobu újmy pro image společnosti (tzv. „reputational damage"), nebo i právní a finanční postihy kvůli obsahově vadným překladům. Precedenty jsou známé např. z Velké Británie, kde strojově přeložený manuál pro zahradní traktor měl za následek úraz a celoživotní postižení řidiče.

Z pohledu ÚTRL i JTP

Co vlastně umělá inteligence pro budoucnost překladatelství znamená?

Setkávám se se dvěma extrémy. Jednak tím, kdy zaznívá, že umělá inteligence určitě překladatele – a tlumočníky – jistě nahradí, že je to jen otázka času. A druhým extrémem je názor, že AI je nahradit nemůže, protože překlad je kreativní proces. Já však říkám, že skutečnost je složitější. Asi by se od vyučujícího na translatologii nebo člena asociace zastupující překladatele a tlumočníky v ČR očekávalo, že bude říkat: Ne, ne, AI určitě překladatele nenahradí. Já ale říkám: Samozřejmě, že nahradí! Vytlačí nekvalitní překladatele, nazvěme je ‚rádobypřekladatelé', to považuji za jisté. Profesionální překladatel, který ví, jakou přidanou hodnotu v celém procesu nabízí, se ale o svou budoucnost obávat nemusí. Kvalitní překladatel totiž kromě obměny jazykového materiálu také nejprve interpretuje sdělení obsažené ve výchozím textu a toto sdělení formuluje v cílovém textu tak, aby odpovídalo cílovým normám a konvencím, popřípadě zadání od zadavatele, stará se o formátování, dokáže přeložit text z needitovatelné předlohy, v podmínkách, kdy je offline atd.

Dopady současného vývoje budou různé, pozitivní i negativní. Negativní v tom, že v důsledku odstraňování tzv. jazykové překážky či bariéry začne docházet k tomu, že lidé budou méně motivovaní studovat cizí jazyk (ostatně tento argument, že máme ten či onen automatický překladač, zazněl i v diskusi k povinnosti druhého cizího jazyka ve školách, což je velmi krátkozraký a neblahý záměr). Následně ale začnou vznikat nové bariéry, třeba **kulturní**, protože když studujete cizí jazyk, nestudujete jen slovíčka, ale dozvídáte se též víc o daném jazykovém prostředí, o zvycích, osobnostech, kultuře. Anebo taková situace může mít dopady **politické**, kdy neexistující jazyková bariéra může katalyzovat migraci. Taktéž nesmíme přehlížet lidský aspekt jazykových služeb. Představte si vypjaté chvíle na úřadě, v nemocnici nebo nějaké schůzi či valné hromadě, kde při jednání účastníci dialogu hovoří do nějaké krabičky či mobilu a čekají na přetlumočení syntetickým, odosobněným hlasem. Tím vznikne **bariéra technická**, technizovaná, odlidštění celého komunikačního procesu.

A pak jsou zde poněkud paradoxní pozitivní dopady na překladatelskou profesi. Nezájem o studium cizích jazyků povede ke snížení počtu překladatelů a ti kvalitní budou ještě žádanější, než je tomu dnes. Taktéž si každý neinformovaný uživatel automatických systémů velmi brzy uvědomí, pokud vůbec překlad po stroji kontroluje, že tyto systémy dělají chyby, a třeba u složitých právnických formulací nejednou změní význam ze zákazu na příkaz či obráceně. To je dobrá zpráva pro naši profesi. Čím dříve se zadavatelé „spálí" a obrátí se na pomalejší, ale důslednější překladatele, tím lépe.

V běžném využívání strojových překladačů se běžně zapomíná na **etický aspekt** nebo na důvěrnost dat. Generické, obecně přístupné překladače pochopitelně čtou a ukládají materiály, které do nich nahráváte na překlad. Cožpak lidem nevadí, že jejich referát, zpráva nebo smlouva se ukládají někde třeba mimo Evropu a mohou být kdykoli použity dále? A jestliže má nějaká firma se svým klientem uzavřenou dohodu o mlčenlivosti (takzvané NDA, Non-Disclosure Agreement), jak to, že bez mrknutí oka osoba na sekretářské pozici nahraje třeba vyplněnou přihlášku k výběrovému řízení nebo lékařskou zprávu do překladače online a riskuje tak únik velmi citlivých dat? Profesionální překladatel něco takového nesmí připustit a totéž by si měli uvědomit i zadavatelé.

Moje vzpomínka na profesora Jařaba

Josef Jařab nás učil na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci americkou literaturu a reálie. Tehdy byl „pouhým“ PhDr., komunistický režim mu nebyl příliš nakloněn, a tak mu získání vyšších akademických titulů bylo zapovězeno. Nicméně se těšil velké autoritě a my coby studenti jsme před ním měli velký respekt. Takže když jsem měla přednést svůj referát na semináři americké literatury (byl to rozbor básně Havran od E. A. Poea), byla jsem docela nervózní. Abych se uvolnila, přinesla jsem si plechovku švestkové bowle a tu jsem spořádala pěkně lžicí. A výsledek se dostavil: s vervou jsem se pustila do přednesu svého referátu a četla a četla. Přitom jsem narazila na slovo „species“, které jsem špatně vyslovila. Dr. Jařab mě opravil a mně to, nevím proč, připadlo legrační. Začala jsem se smát a byla jsem k nezastavení. Dr. Jařab byl překvapen, rozhlížel se po mých spolužačkách, co se mi to stalo. Asi si myslel, že mi přeskočilo. Samozřejmě jsem se pak uklidnila a referát dočetla. Je to jednoduchý příběh, ale mně zůstal v paměti a vybavil se mi, když jsem slyšela zprávu o odchodu pana profesora. Dr. Jařab byl nejen vyučujícím, ale i duchem anglistiky; pořádal různé akce (jako například představení v Divadle hudby nebo fotbal ve vysoké trávě), kterých jsme se jako studenti účastnili.

Deset let poté, co jsem opustila fakultu i Olomouc, proběhla sametová revoluce. Na Univerzitě Palackého byl jejím hlavním protagonistou právě Dr. Jařab, kterého si studenti poté spontánně zvolili za svého rektora. Moc závidím všem, kdo mohli listopadové dny roku 1989 v Olomouci prožívat.

S Josefem Jařabem, nyní již profesorem, bývalým senátorem, bývalým rektorem Středoevropské univerzity a vůbec známou osobností, jsme se setkali i na Jednotě tlumočníků a překladatelů. Bylo to v r. 2015 na Jeronýmových dnech, kdy přednesl přednášku na téma Současná Amerika hledá svou identitu. Přednáška byla brilantní, přednesená s nadhledem, lehkostí a vtipem a pan profesor se dokonce zúčastnil našeho večírku na závěr Jeronýmových dnů a zazpíval si s námi při kytaře. O pár let později se k našemu překvapení i radosti objevil na jiné akci JTP – vyhlašování výsledků soutěže Slovník roku 2019. Hlavním oceněným byl tehdy jeho kolega z fakulty a přítel prof. Jiří Černý, jenž si odnesl hlavní cenu za svůj Španělsko-český slovník amerikanismů.

S profesorem Jařabem jsme se rozloučili na mši v kostele sv. Mořice v Olomouci. Zazněl zpěv, modlitby a slova uznání, obdivu a díků. Uvědomila jsem si, že odešla velká morální autorita, jichž se v současné době tak nedostává.

ALENA ŠOURKOVÁ

E-úkony na Moravě

Na přelomu března a dubna proběhl ve spolupráci s JTP další běh praktického školení k e-úkonům, tentokrát v Brně v prostorách Masarykovy univerzity.

Účastníci, kteří se na něj sjeli nejen z Moravy, ale i Slezska a Čech, se během dvou dnů plných intenzivního programu dozvěděli celou řadu informací týkajících se e-úkonů samotných i související legislativy, vyřešili veškeré technické záležitosti v podobě vyřízení certifikátu, instalace programů pro práci a nastavení technických prostředků a odnesli si i spoustu praktických rad, jak jednotlivé druhy e-úkonů nejen vyhotovovat a zadavatelům úředních překladů marketingově nabízet, ale i jak se v digitálním prostředí plném potenciálních nástrah bezpečně pohybovat.

Školení probíhají přibližně dvakrát do roka, na jaře a na podzim – jeho účastníci mají možnost důkladně si vše v reálu „osahat“ a naučit se používat tak, aby prakticky ihned byli schopni úkony v elektronické podobě běžně vyhotovovat. Jednotlivé běhy trvají dva dny a jsou zaměřené na praxi, vždy s individuálním přístupem maximálně přizpůsobeným potřebám všech zúčastněných. Neukazujeme – učíme. A naučíme i vás! Sledujte web **JTP** a FB stránku **Elektronické soudní překlady** a nic vám neunikne!

LUCIE BERVIDOVÁ, INA MAERTENS, PETR PHAM, PAVEL PILCH A MARTIN SUROVČÁK
(organizátoři školení, v abecedním pořadí)

O zkoušce z ČZJ v Poslanecké sněmovně

Kateřina Pešková, zástupkyně legislativního kruhu České komory tlumočníků znakového jazyka (ČKTZJ), Edita Jiráková, místopředsedkyně Jednoty tlumočníků a překladatelů (JTP), poslankyně Eva Decroix, Tamara Kováčová a Petr Vysuček, zástupci Asociace organizací neslyšících, nedoslýchavých a jejich přátel (ASNEP).

Bylo to náročné jednání. Zcela upřímně se přiznávám – měla jsem pocit, že otázka neslyšících, jejich práv, přístupu ke vzdělání a kvality překladu do znakové řeči je vyřešena. Vždyť se tlumočí v televizi, máme školy pro neslyšící. Prostě vše v pořádku.

No není! Chybí totiž zkouška, podle níž by se dala zjišťovat kvalita tlumočníků do znakové řeči, takže někdo umí opravdu a někdo jen tak trochu a sic se snaží, ale vlastně se moc neví jak. Jedna zkouška a mnoho smutku. Na straně dětí, které si hodiny ve škole někdy jen tak prosedí, protože jim nemá kdo kvalitně tlumočit. Bezmoc.

Řekne se zkouška. Jenže je to vlastně státnice. A spadá pod několik resortů. Kdo cokoliv řešil s jedním ministerstvem, ví, že když tyto trable převede krát x, stává se to Kafkovým Zámkem. Něco takového mi neslyšící a jejich asociace sdělovali.

Tak jsme se dohodli, že uděláme společný kulatý stůl a zjistíme, jak se věci mají a jak lze pomoci.

V případě mluvených jazyků vnímá veřejnost jazykové zkoušky podle Společného evropského referenčního rámce SERR jako naprostou samozřejmost. Moc děkuji paní poslankyni Evě Decroix za čas a ochotu naslouchat a za koncepční přístup k odblokování ostudné absence takové jazykové zkoušky pro český znakový jazyk.

EDITA JIRÁKOVÁ

Vyznamenání Českého červeného kříže pro JTP a OS JTP

Při slavnostním setkání u příležitosti světového dne Červeného kříže a Červeného půlměsíce, udělil Český červený kříž Editě Jirákové a Amalaine Diabové, předsedkyním Odborového svazu JTP a Jednoty tlumočníků a překladatelů, z. s., děkovné uznání spojené se stříbrnou medailí „Děkujeme“ za podporu pomoci Červeného kříže obětem války na Ukrajině.

Během vrcholícího přílivu válečných uprchlíků z Ukrajiny na jaře 2022 navázala Jednota tlumočníků a překladatelů spolupráci s ČČK, do níž se zapojila řada profesionálních i dobrovolných tlumočníků.

Jste to právě vy, profesionální tlumočníci a překladatelé a dobrovolníci, jimž patří toto ocenění.

Díky vašemu nasazení a vytrvalé ochotě jste pomohli upozornit na nezastupitelnost tlumočení a překladu v této krizové době a šířit povědomí o potřebnosti naší profese mezi širokou veřejností.

Máte za to náš obdiv a dík.

AMALAINE DIABOVÁ
EDITA JIRÁKOVÁ

1863 - PER HUMANITATEM AD PACEM - 2023

Prezident Českého červeného kříže

vyslovuje

DĚKOVNÉ UZNÁNÍ

spojené se stříbrnou medailí »DĚKUJEME«

Amalaine Diabové

za podporu pomoci Červeného kříže obětem války na Ukrajině.

V Praze dne 15. V. 2023

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ

Doc. Dr. Marek Jukl
prezident ČČK

1863 - PER HUMANITATEM AD PACEM - 2023

Prezident Českého červeného kříže

vyslovuje

DĚKOVNÉ UZNÁNÍ

spojené se stříbrnou medailí »DĚKUJEME«

Editě Jirákové

za podporu pomoci Červeného kříže obětem války na Ukrajině.

V Praze dne 15. V. 2023

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ

Doc. Dr. Marek Jukl
prezident ČČK

Záludnosti institutu trestního řízení v překladu do a z polského jazyka

Po delší přestávce ve vzdělávacích akcích tohoto typu jsme na sobotu 20. května 2023 připravili terminologickou přednášku spojenou s workshopem pro překladatele a tlumočníky jazyka polského. Prezenční školení bylo věnováno problematice věcných a terminologických rozdílů mezi českým a polským trestním právem. Lektorka, paní JUDr. Katarzyna KRZYSZTYNIAK, Ph.D., advokátka, členka kontrolní rady ČAK, sekce pro trestní právo ČAK, kontrolní komise Unie obhájců ČR a revizní komise Českého helsinského výboru, z. s., specializující se na trestní a rodinné právo, přehledně prezentovala jednotlivé instituty trestního řízení, u jejichž překladu nebo spíše „lokalizace“ do druhého z pracovních jazyků, se mnohdy zapotil nejeden polštinář. Jsme velice rádi, že zhruba polovinu účastníků školení tvořili velmi mladí zájemci o překladatelsko-tlumočnickou profesi.

text a foto **KATARZYNA FILGASOVÁ**

Workshop „Hybrid Meetings: Preparation & Collaboration“

V polovině května do Prahy zavítala Maha El-Metwally, zkušená konferenční tlumočnice angličtiny a arabštiny s akreditací pro instituce EU a OSN, členka AIIC a ATA. Kromě tlumočení se již řadu let také věnuje vzdělávání konferenčních tlumočníků. A to doslova po celém světě – od Sao Paula a Ria až po Tchaj-pej a Peking.

Jednou z oblastí, o něž se Maha intenzivně zajímá a věnuje se jim i na svých vzdělávacích akcích, jsou moderní technologie, které konferenčním tlumočníkům mohou pomoci zefektivnit přípravu na tlumočení a spolupráci v tlumočnické kabině. A právě na tuto problematiku byl zaměřen její workshop nazvaný „Hybrid Meetings: Preparation & Collaboration“. Konal se o víkendu 13.–14. 5. 2023 na Senovážném náměstí v prostorách Jednoty tlumočníků a překladatelů, spoluorganizátora této vzdělávací akce.

Účastníci intenzivního, prakticky orientovaného workshopu měli možnost vyzkoušet si celou řadu aplikací a nástrojů, užitečných (nejen) u hybridního formátu tlumočených akcí. První den byl zaměřen na zpracování nejrůznějších materiálů, jež mohou konferenčním tlumočníkům komplikovat přípravu nebo ji neúměrně prodlužovat, jako jsou videa s dopředu nahranými proslovy řečníků, k nimž nezískáme od organizátorů přepis, nebo powerpointové prezentace plné textů v nepřepisovatelných grafikách. Přínosný byl rovněž bezpočet tipů k práci v „bezpapírovém prostředí“ – možnostem přípravy elektronických dokumentů v PDF a usnadnění orientace v prezentacích a dalších podkladech propojením souborů s jednotlivými body programu. Posledním sobotním tématem bylo zefektivnění spolupráce v rámci virtuální tlumočnické kabiny. Druhý den workshopu se věnoval bližšímu seznámení s terminologickými portály mezinárodních organizací, efektivnější kompilaci vlastních glosářů a vyzkoušení několika nástrojů, které lze využít pro správu terminologie a její rychlejší vyhledávání během tlumočení.

Workshop byl velmi inspirativní nejen obsahovou náplní, ale také svým mezinárodním charakterem. Ze zahraničí na něj kromě školitelky přicestovala i jedna z účastnic.

HANA TOPERCEROVÁ

Jeronýmský výlet do Brandýsa – duben 2023

Stalo se tradicí, že v neděli po Jarním balíčku následuje jarní výlet na počest našeho patrona. A protože tradice je třeba dodržovat, vyrazili jsme na výlet i letos a naším cílem byl tentokrát zámek v Brandýse nad Labem.

Tento zámek, nacházející se jen pár kilometrů od hranic Prahy, není příliš známý, ale přesvědčili jsme se, že skrývá řadu zajímavostí. Především ho lze charakterizovat jako „zámek Habsburků“. Ale ještě dříve, než ho získali a začali využívat Habsburkové, stála na jeho místě gotická tvrz a poté hrad střežící významnou obchodní stezku z Prahy směrem na sever. V 16. století hrad vyhořel a byl přestavěn na renezanční zámek. Po porážce stavovského povstání byl zkonfiskován a dostal se do majetku královské komory. Stal se hlavním mimopražským císařským sídlem v Čechách a pobývali zde všichni habsburští panovníci, kteří si zámek oblíbili zejména díky rozsáhlé a bohaté honitbě. Rád sem jezdíval například Rudolf II., opakovaně zde pobývala i Marie Terezie a její syn Josef II. sem zajížděl za účelem návštěvy vojenské posádky. V roce 1813 se zde sešli tři panovníci – rakouský císař František I., pruský král Fridrich Vilém III. a ruský car Alexandr I., aby se dohodli na společném postupu proti Napoleonovi. Zámek v Brandýse si oblíbil i poslední rakouský císař Karel I. – ten zde pobýval od mládí, kdy sloužil v gardovém dragounském pluku, a do Brandýsa přijel i v roce 1911 se svou novomanželkou Zitou na svatební cestu. Oba považovali pobyt na brandýském zámku za nejšťastnější období svého života.

Po roce 1919, kdy zámek převzal československý stát, se uvažovalo, že by se mohl stát letním sídlem prezidenta (nakonec však byly zvoleny Lány). Zámek dostala do užívání státní správa lesů a až v roce 1995 jej obdrželo město Brandýs nad Labem. To se pustilo do rozsáhlé a nákladné rekonstrukce a v roce 2004 byl zámek zpřístupněn veřejnosti.

Interiéry zámku připomínají své obyvatele z rodu Habsburků, můžeme zde obdivovat honosně vybavené komnaty, sbírku zbraní, loveckých trofejí, vojenských uniforem a řádů i obrazovou galerii. Nádvoří i vnější zdi zámku zdobí krásná sgrafita, která vznikla v rámci renezanční přestavby zámku prováděné za Rudolfa II. Zámek je obklopen parkem a nechybí ani ukřičení pávi. Je tu prostě všechno, co pořádný zámek má mít.

Po prohlídce chladných prostor zámku jsme se zahřáli a občerstvili v kavárně na brandýském náměstí a poté jsme se vydali na pěší výlet do nedalekých, cca 8 km vzdálených Čelákovic. Kráčeli jsme po cyklostezce podél Labe, které po nedávných vydatných deštích budilo dojem pořádného veletoku, a po dvou hodinkách jsme dorazili do druhého, rovněž významného cíle naší cesty – do restaurace U Bohuslavů. Tam jsme u společného stolu a dobré krmě výlet završili.

A co říct na závěr – snad jen to, že se sejdeme zase v září na podzimním jeronýmském výletě. Pokud máte nějaký dobrý tip na výlet, dejte mi vědět.

ALENA ŠOURKOVÁ

Dvě valné hromady v Pardubicích

V veřejné zasedání Rady JTP, pokud není volební, se koná vždy mimo Prahu a tentokráte volba padla na Pardubice. Ubytováni jsme byli v sociálně realistickém hotelu Labe a tamtéž zasedly i valné hromady zapsaného spolku JTP a Odborového svazu JTP.

Zpráva o činnosti měla tři části: Amalaine Diabová informovala o akcích od poslední valné hromady, Edita Jiráková o jednání s úřady i profesními organizacemi, Mirek Pošta o činnosti skupiny audiovizuálního překladu. Petr Kautský přednesl zprávu o hospodaření za rok 2022 a návrh rozpočtu na rok letošní. Následovala zpráva revizní komise, kterou přečetla Bára Stejskalová. Po diskusi přítomní vzali na vědomí přednesené zprávy, udělili výkonnému výboru absolutorium za rok 2022 a schválili rozpočet na rok 2023. Předsedkyně přidružené České komory tlumočníků znakového jazyka Farah Curry a Karolína Kalendová předaly Amalaine velkou bonbonieru, symbolizující „merci“ za dobrou spolupráci JTP a ČKTZJ. Její čokoládový obsah byl výborný, což okusili všichni přítomní.

V sobotu odpoledne jsme se s průvodkyní vydali po památkách historické části Pardubic, v pátek večer mnozí využili Noc kostelů, v jejímž rámci vyslechli i vystoupení Karla Plíhala.

Turisté se v nedělním dopoledni vydali do blízkých Lázní Bohdaneč, kde mimo několika Gočárových staveb ocenili i krásu okolních lesů, jimiž je provedla Gočárova stezka. Jak dokumentuje poslední fotografie, Měsíčků v kruhu nebylo už dvanáct, ale pouze devět.

Napřesrok se bude valná hromada JTP konat v Praze, protože bude volební. Tři roky funkčního období budou zase za námi, bože jak ten čas letí... Těšíme se na novou a hlavně mladší krev do vedení naší bohulibé organizace!

foto **G. BABULÍKOVÁ, B. STEJSKALOVÁ, číšník vystoupivší na židli a náhodný turista**

merci

Pozvánka na podzimní jeronýmský výlet

Milé kolegyně a milí kolegové,
máme tu léto, ale my už pro vás plánujeme podzimní výlet na počest našeho patrona sv. Jeronýma. Uskuteční se **v sobotu 23. září 2023** a naším cílem bude tentokrát **klášter augustiniánů kanovníků v Roudnici nad Labem**.

Klášterní komplex byl vybudován spolu s kostelem Narození Panny Marie ve 14. století a je nejvýznamnější gotickou památkou Podřipska. V rámci komentované prohlídky navštívíme kromě kostela i další středověké prostory: křížovou chodbu a rajský dvůr, kapitulní síň s freskami a bývalou knihovnu.

Pojedeme z hlavního nádraží rychlíkem Labe (směr Děčín) v **8.45** a v Roudnici budeme v **9.42**. Do vlaku je možno přistoupit také ve stanicích Praha-Holešovice v 8.55 nebo Praha-Podbaba v 9.00. S lítačkou lze koupit jízdenku ze stanice Praha-Podbaba. Z nádraží je to jen pár minut ke klášteru, kde nás bude v 10.00 očekávat náš průvodce. Prohlídka trvá cca hodinu a vstupné je následující: základní 100 Kč, snížené (mládež a senioři nad 65 let) 80 Kč a k tomu si účtují 50 Kč na osobu za průvodce.

Po prohlídce a případném posilnění v cukrárně se turisté vydají na nenáročný asi desetikilometrový okruh kolem Roudnice. Půjdeme po rovině, polem po modré do Rovné a pak po červené do Krabčic a zpět. Výlet, jak velí tradice, zakončíme dobrým obědem v Zámecké restauraci.

Vlaky zpět do Prahy jezdí ve dvouhodinových intervalech: rychlíky ve 12.14, 14.14, 16.14 atd. a jízda trvá hodinu; osobní vlaky končící na Masarykově nádraží jezdí v 12.54, 14.54, 16.54 atd., jízda trvá 1 hodinu 22 minut a s lítačkou si lze koupit jízdenku do stanice Praha-Sedlec.

Zveme srdečně všechny, kdo mají chuť prohlédnout si zajímavou památku, projít se a setkat se s kolegy.

Pozvánka bude v případě potřeby aktualizována.

ALENA ŠOURKOVÁ

Dále vyšlo (nebo vyjde)...

The Raven – Der Rabe – Havran. Fractal Analysis of Poe's Raven / Jan Andres, Martina Benešová, František Oto Babler. 1. vyd Olomouc: Univerzita Palackého, 2023. ISBN 978-80-244-6243-1.

Od počátku aneb Vznik a vývoj života na Zemi / Katarzyna Bajerowiczová, překl. Michael Alexa. Praha: Pikola, 2023. ISBN 978-80-242-8713-3: Kč 329,00.

Celý svět v pohybu / Tom Schamp, Lucie Smolka Fruhwirtová, Praha: Mladá fronta, 2023. ISBN 978-80-204-6041-7: Kč 399,00.

Velký a praktický bylinkář do každé rodiny. 1. vyd. Praha: RF Hobby, 2023. ISBN 978-80-7669-120-9: Kč 59,90.

Letadlové lodě / David Ross, překl. Novotný, František. Brno: CPress, 2023. ISBN 978-80-264-4668-2: Kč 890,00.

Vlaky / Lorenzo Moro, překl. Tereza Nuckollsová. Praha: Slovart, 2023. ISBN 978-80-276-0595-8: Kč 299,00.

Česko-ukrajinský a ukrajinsko-český slovníček pro zdravotní školy / Miroslav Sedláček, Andrij A. Ševčenko. 1. vyd. Brno: SOLITON-team, 2022. ISBN 978-80-87621-18-9.

Sídelní a fortifikační terminologie v ruštině a češtině / Andrej Artemov. 1. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita, 2023. ISBN 978-80-261-1137-5.

100 přehmatů pro (ne)milovníky češtiny / Červená propiska. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, 2023. ISBN 978-80-242-8920-5.

Upražnenija po leksika: (bălgarski ezik kato čužd za naprednali) / Elena Krejčová, Nadežda Staljanova. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2022. ISBN 978-80-280-0175-9.

Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru / Jan Halada, Barbora Osvaldová. 2. vyd. Praha: Karolinum – nakladatelství Univerzity Karlovy, 2023. ISBN 978-80-246-5592-5: Kč 340,00.

Encyklopedie českých právních dějin. XXIII. svazek, Biografie právníků A–J / Karel Schelle, Jaromír Tauchen, Ondřej Horák, David Kolumber (eds). 1. vyd. Plzeň, Ostrava: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. v koedici s Key Publishing s.r.o., 2022. ISBN 978-80-7380-913-3 (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk), 978-80-7418-393-5 (Key Publishing).

Ilustrovaná encyklopedie Bible / Praha: Universum, 2023. ISBN 978-80-242-8837-6: Kč 1499.

Academia, Praha 2023

Latinitatis medii aevi lexicon Bohemorum = slovník středověké latiny v českých zemích. 24 / Zuzana Silagiová. 1. vyd. ISBN 978-80-200-3462-5.

Biografický slovník českých zemí. Hom-Hoz / Zdeněk Doskočil. 1. vyd. ISBN 978-80-200-3482-3.

Kronika třetí republiky: boj o moc, dekrety, vyhánění, retribuce, znárodňování / Jiří Padevět. 1. vyd. ISBN 978-80-200-3424-3.

Květena České republiky. 9 / Jitka Štěpánková. 1. vyd. ISBN 978-80-200-3460-1.

ALENA ŠOURKOVÁ

ToP
(tlumočení-překlad)

Číslo 148 ročník XXXIV – 2023
léto 2023
ToP (tlumočení-překlad)
Odborný bulletin Jednoty tlumočníků a překladatelů
ISSN 1210-4159 (tištěná verze, 1990–2014)
ISSN 2336-8888 (elektronická verze od 2015, platí i pro elektronický archiv starších ročníků)
JTP je členem Mezinárodní federace překladatelů FIT – Féderation internationale des traducteurs, organizace třídy „A“ uznané UNESCO.

šéfredaktor Petr Kautský
redakční rada Prof. PhDr. Ivana Čeňková, CSc., Amalaine Diabová, Ing. Miroslav Herold, CSc., PhDr. Milan Hrdlička, CSc., Mgr. Edita Jiráková Ph.D., Mgr. Marie Kopecká, PhDr. Andrej Rády, PhDr. Tomáš Svoboda, Ph.D., Mgr. Alena Šourková, Mgr. Andreas Weber

redakce
JTP – ToP, Senovážné nám. 23,
110 00 Praha 1
Telefon: 224 142 312
E-mail: jtp@jtpunion.org
www.jtpunion.org
Facebook: jtp@jtpunion.org

předplatné 2023 v ČR 200 Kč,
v zahraničí 10 eur
Cena jednoho čísla 70 Kč
Zdarma členům JTP, ASKOT a řádným členům České komory tlumočníků znakového jazyka
Bankovní účet: 2800245144/2010
BIC: FIOBCZPPXX
IBAN: CZ5020100000002800245144

Registrace MK ČR 6198 TS: 7B B1.
Čtvrtletník. Vychází jen ve formátu PDF.
Uzávěrka tohoto čísla 31. 5. 2023.
Vydala © Jednota tlumočníků a překladatelů, IČ CZ002505676.

Za obsah článků odpovídají autoři. Texty neprošly jazykovou úpravou. Příspěvky nemusejí vyjadřovat stanovisko redakce. Příspěvky se nehonorují. Příspěvky zde otištěné nesmí být reprodukovány v žádné formě, ani elektronickým či mechanickým způsobem, včetně systémů pro ukládání a vyhledávání informací, bez souhlasu držitelů copyrightu. Citace z textů možno přetisknout pouze s uvedením zdroje.

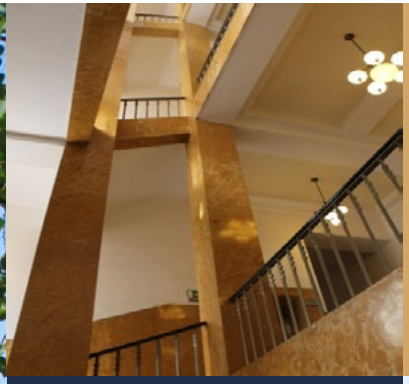

smosk CENTRUM

Pronájem kanceláří

dobré ceny
příjemné prostředí
výborná dostupnost
široká paleta služeb

Pište na

pronajmy@smosk.cz

Pronájmy kanceláří

Nabízíme kanceláře pro Vaše podnikání. Kanceláře si můžete pronajmout jednotlivě i po větších celcích. Kanceláře jsou vzdušné s vysokými stropy a výhledem na náměstí, do parku nebo do atria.

Jak k nám?

- **metrem**: A - Můstek, B - Můstek, Náměstí Republiky, C - Hlavní nádraží,
- **tramvají**: Jindřišská, Masarykovo nádraží,
- **vlakem**: Hlavní nádraží, Masarykovo nádraží
- **autem** - pro ojedinělé případy nabízíme omezené množství parkovacích míst

O komplexu

Komplex budov se nachází v centru Prahy přímo **u Jindřišské věže**. V komplexu můžete využít paletu služeb od restaurací přes poradenské služby až ke zdravotnickému zařízení. Můžete využít několika osobních výtahů i jednoho nákladního. V blízkosti naleznete park, hlavní poštu nebo multikino.

Senovážné náměstí 23
Praha 1, 110 00

Více informací na **www.smosk.cz**
+420 224 14 2313, +420 224 14 2314